

EESTI NOORUS

1933

Nr. 9

SEPTEMBER

V AASTÄKÄIK

Tallinna Eesti Kirjastus-Ühisuse

väljaandel ilmuvad: „Päevaleht“

kui rahvuslik, vabameelne, kodanlik ja erapooletu ajaleht.

„Laste Rõõm“

kui ainuke iseseisev lasteajakiri Eestis.

ÜHISUSE

GRAAFIKATÖÖSTUS

TALLINNAS, PIKK tän. 2. Valmistab igasuguseid
trüki, litograafia, tsinkograafia ja köitmistöid odavalt ja maitserikkalt.

ÜHISUSE

RAAMATU- JA KIRJUTUSMATERJALI LADU

SUUR KARJA tän. 23 ja PIKK tän. 2, on kõige suurem ja täielisem Eestis.

Šokolaad

GINOVKER & Co

Biskviit

LINDA

ELMO ELLOR

Jutustus elurõõmsasti tütarlapsesi.

1.

Karuluha küla oli Võrumaa kaugemaid tagamaid, soode ja metsadega muust maailmast eraldatud. Elutempo lonkas siin muule Võrumaale kaugemale järele. Mullapind polnud just kehvemaid ega talundid väiksemaid, aga muidu elati siin metsanurga väikekylas küll veel isasade viisi. Külateed olid viletsad, talud koristamata, õued porised. Posti tuli vähe ja harva, ent alkoholi lainetas laialt ja omavahtel tülitsemises olid karuluhalased kaunis kuulsad. Lonkaside talutöödki ja rehepeks toimus suurelt osalt veel käsitsi, kuna masinate muretsemiseks ja ühiseks tarvitamiseks polnud suudetud kokkuleppida. „Ei meie teed ega maad traktoreid kanna!” vabandati.

Lonkas hariduslik elugi. Palvetati palju ja joodi veel enam ning üheklassitoaline küürus koolimaja sooserval simboliseeris küla vaimlist mahajäämist. Puudusid seltsid, laulukoorid — igasugu vaimline tegevus. Vana „Kooli Mik” oli olnud vaimset sama sammeldanud, viinavõtja, ebausklik ja ebakultuurne, nagu kogu see sooserva külagi.

Siis aga korraga löödi Karuluha küla nagu välgust segamini. See mahajäänud ja sammeldanud küla oma sammaldanud rahva ja sambalase koolimajaga.

Vana Mik oli kevadel grippi surnud ja uueks „koolmeistriks” Karuluhta valisid valisid äsja seminari lõpetanud tütarlaps Linda Luigelahel. Muid kandidaate polnud valimisele ilmunud.

Kuuldes, et õpetaja alles 19 aastane, pääses külas lahti üldine hambahirv. Karjaplika koolmeistriks — naerdi. Kesse nüüd lapsed ristib, surnud saadab? — vangutasid vanemad mehed päid. Mis see lastega peale hakkab? — ohkasid lastemad. Kesse nüüd koolimajas pühapäeval jutlust loeb? — eietasid ärganud eided. Hea ehale minna — lõõpisid suuresuuga külapoisid. Kavatseti ju palve sepitsemist, et ei niisugust lapsenarmast Karuluhta saadetak, kuid otsustati lõpuks siiski veel oodata, et tüdrukut oma silmaga näha.

2.

Septembri päev juhtus sajune, mil Linda raudteejaamast algas sõitu Karuluhta. Vastu siia mõnekümne kilomeetri taha oli talle tulnud külavanem ise. See oli jutunapp vanamees.

„Et seo vihm nigu leotas ja preiilil na hõreda liinarõiva,” jaikas ta, seadides piipmeid.

Ent Linda oli jututuju. „Ammuks see oli, kui karjasena päevade kaupa ligunesin isatalus. Kui vahest emale kaebasin, ütles ikka: „Ligune peale, laisõkene, seda priskemaks ja tervemaks kasvada ja rüüda märjemad karjased, seda suurem seenesakk.” Tahtsin kangesti seeni ja tegin teinekord end kraavis märjakski, et oleks ligedam ja seeni rängemini!”

Vanamees naeris meeletult: Või siis kohe maalaps!

Ja Linda tundis instinktiivselt, kuidas see sõnakehv külamees hoopis lahkemaks, avalikumaks ja soojemaks muutus tema vastu, leides temast külalapse. Ning vanamees jutustas talle külameeleoludest tema valimise suhtes.

Kuuldes neid üksikasju omast uuest kodust ja ümbrusest, kiskus end muidu nii lustiliku Linda huulte ümber mõru nutuvõre.

Suure vaimustusega teele asunud, noor peatais suuri kujutlusi ja väljavaateid teotsemiseks edasirühkiva avaranva keskele — ja nüüd korraga, kuhugi purumetsikusse nurka. Kuid Linda oli optimist ja nüüdki surus see end peale. Meenus talle vaimustav lahkumisõhtu seminaris, kus kõnedest punase lõngana levis läbi loosung: Kaasvõitlejad, lendame kodumaa küladesse, püstitame rahvalalgustaja tõrviku, loome uue kultuurpõlve ja kultuurküla! Eks olegi tema üheks ülesandeks ruttu ja hoogsalt teha Karuluha kultuuriline nurk. Et ületaks teisigi!

Meeleolu paranes. Ja kuigi ju külavanemgi oli märganud ta nukrushoogu — sundis ta nüüd end rõõmsale laulule.

— Preiilil peris hää tuju — mühatas jutunapp küütnik.

— Miks siis mitte, kui ollakse noor.

3.

Rahutud ja uudishimulised olid Karuluha inimesedki. Ja kui õhtu hämmarduses ja nirisevas seenevihmas vanker küla vahele pööras, märkas Linda nurkade taga piiluvate naiste nägusid ja laste sääri.

Ent salk eitesid ja noorimehi oli kogund koolimaja juuregi. Linda erk kõrv püüdis ju eemalt katkendeid kui „mamsel”, „plirtspreiili”. Kuum, kuidagi piinlik ja rusuv juga jooksis tal üle keha, liitsus meelefreete südamesse.

— Ainult mitte alla anda — sosistas ta endale, hüppas kergelt vankriilt, raputas vihmapiiskade lenneldes mantlit ja räti ja jälle — keegi sosistas: Raputab kui koer! millele järgnes naeruturisatus. Ent Linda tundis en-

das mehisuse hoogu. Julgelt lähenes ta jõugule.

— Tere õhtust! Linda Luigelaht — ja ufatas kää lähemal seisvale noormehele, Tõnis Kesale.

Tõnis pisut linnaksi koolis käinud, küla noorte arukamaid päid, iseseisev noor peremees, muidu siiski rippuv külamlüüjöst.

— Tõnis Kesa — pomises ning igasugune pillkamise tuju näis tas lõpuliikult kaduvat.

Linda jätkas kättpidi teretamist. „Ah ega mulle teie nimed nii kähku meele jäägi, näodki mitte, pealegi pime juu. Aga eks me puudu veel kokku mõnel laulu või näidendi harjutusel, siis tutvume põhjalikumalt.”

— Kuula kuradit, või näidendit — kraaksus kaugemal üks küllapoisse. See oli karulihalastele üllatus, sest siin polnud niisuguste asjadega seni janditud, kuigi korra katsus Kesa Tõnis.

Linda ei lasknud end häirida. Vähemalt väliselt. Surus südamluult naiste käsi ja lausus veenvalt:

„Suur tänu, et pahast ilmast hoolimata mind vastu võtma tulite. Ofen ju lõpmatu noor, kuid loodan, et teie toetusel, kallid emad, väikestega ülasasti hakkama saame. Ja küllap nooremategagi pea omainimesteks muutume.”

„Tahe eit,” sosistas keegi poistest. „Preilike...” algasid eided, kuid kõigile tundus, et kogutud pahameele kõrgepinge kultugile oli hajunud. Oli tuldud, et preilit tõgada ja plära-lära ainet hankida, ent kõik läks väne teisiti. Ja kui nüüd veel külavanem kütva sõna lausus, kadus kõigi pahameel ning naised oma ehmatuses märkasid, et niikuinii armetu kooliõpetaja eluruumi korraldamiseks pärast Miku surma keegi polnud sõrmegi liigutanud. Pesemata, külm ja niiske koolimaja! Pisteti pead kokku ning läheneti siis trepil kohmitsevale Lindale:

„Võõlmöldri perenaine viib teid tänaseks õöks enda poole. Homme saab koolimaja korda — siis...”

Õhtul aga vaieldi igas majas. Arvati üldiselt, et ikka hebutis on, sest kes mõistlik inimene ajaks kohe esimesel õhtul näidendi juttu. Ja laps ikka ka, vaadaku, et suuremad poisid tunnust välja ei viska. Üksikud aga kinnitasid, et olla päris kena, armas ja lahke tütarlaps. Jäädi äraootavale seisukohale.

4.

Oudne ja võõras tundus koolimaja, nagu see räpane külagi. Mahajäätuse ja tühtuse tunne tükkis Linda südamesse. „To be, or not to be?*) kordas sageli koolist meele jäänud Shakespearil sõnu. Ja mida enam tutvunes küla elu ja harjumustega, seda suuremaks kasvas kahtlus. Plaanitses ju ärasõitugi — ent siiski lootis asja paranevat koolitöö algusega ja aus ettevalmistustöile. Jõudis sumbutada kaht-

lusedki. Arkas võitlustahe. Teadis, et peab liginema sellele rahvale viimase võimaluseni ja jäi lõpuks päris rahulikult Karuluhta. Otsustas vabad päevad enne koolitöö algust kasutada küla ja külarahva tundmaõppimiseks. Selguks siis paremini, mida just peale hakata.

Rahvale ei meeldinud alul need Linda ringikolamised taludes, sest need olid tihti sellises korras, et perenaised pidid punastama. Nad vähemalt häbenevad — mõtles Linda ja küllap siis katsuvad ka korda luua. Ja käis nagu vägisi talust tallu tutvumismatkadel, ning „puhtus ajas esimesi õisi su jalajälgedes” nagu pärast ütles Tõnis. Lapsed olid puhtamad, toidunõud leidsid omale kindlama koha, põrandad ja õued olid koristatud ja mehedki muutusid vähe ettevaatlikumaks. Paar juhust töid isegi külla palju jutuainet.

Pedaste talus ateti*) vilja kui äkki laps kisas õues:

„Ima, ima — siug nõglas jalga!”

Lauda veerel suure rohu sees oli suur rästik last veristanud, millele järgnes üldine peatu kohkumine, sest arst paarikümmend kilomeetrit kaugel ja alles läinud aastal oli üks poisikene paar kuud haiglas vaevlenud.

Siin sattus Linda parajasti jaole, haaras lapse, istus lävekivile, leidis mantli taskust sufenoa, millega suurendas metsikult kisendava fapse haava, imes siis huultega mürgise vere ja sülitas maha. Määris siis haava piiritusega ja pani lapse voodisse, kuni kooli aptegist tõi sidumismaterjali. Laps pääsis õige kerge paistetusega ning Linda autoriteet tõusis tublisti.

Või varrupidu Kangro talus, milliseid siin tavaliselt peeti kogu küla juuresolekul ja suurte joomistega. Ristimise toimetas küll küla võõrmõlder, ent kui peolaua ääres Linda sattus istuma küla suurima joomavenna ja kisakõri Vanaale perepoja Kustase kõrvale ja viinapudei enne sööki pandi veerema, tõstis Linda pudeli enda ja ka Kustase eest mööda; Olime veel liiga noored selle jaoks! siis ei protesteerinud Kustas ega katsund lau ääres pudelit teised küllapoisedki ja nii kaineid pidusid, nagu öeldi hiljem, polnud Karuluhas nähtud inimprõlvi.

Pani Linda käed külge töödelegi. Kui ühel vihmasel õhtupoolikul Linda Tõnise talus naljatas noorperemehe kallal esiisadeaegse rehepekstmise pärast, kuulis ta rehealt lahkumisel üht päälisist ütlevat:

„Mis tuu kapsaliblik ka tüütegemisest tiiab?”

Linda pööras sõnatult tagasi ja hakkas selise osavusega õlgi kõitma, mis ületas kõnelejagi ning jätkas tööd lõpuni.

Õhtul lau ääres arendas Linda kõneainet, miks ei peksta rehte masinaga.

— Pole teed, masinaid ehk saakski, öeldi. Linda arvas, et siis tuleb ka tee korda teha.

— Koolimajale ka mõõdeti tii, teke kõrda: sähvas taas päiviline.

*) Kas olla või mitte olla.

*) atma (võru murr.) — vilja partele panema.

— Tõesti, miks ei ööldud ennem, et see minu teha on, naeratas Linda.

Ja ühel õhtupoolikul kutsuski Linda paar suuremat koolipoissi, lainas külavanemalt hobuse ja vankri, palus paar labidat ning asus poistega tasandama roopaid, kohendama teeveerseid kraave ning kruusatama teed. Ohtul töid poisid külla seitsmenda Moosese ime: koolipreili parandab kooliteed. Järgmisel õhtul tulid aga Lindale appi teised poisidki kuni pikk sootee oli eeskujulikumas korras.

Sel sügisel kohendas oma teosa korda ka Kesa Tõnis. Ja kui sõideti üle nende kruusatatud teosade, ütlesid habemikudki:

„Ja-ja, toda asja tulõ veitkene kaeda!”

näiteharu juhatajaks. See, üllatatud niisugusest asjapöördest, pani pudeli tasku ja võttis ameti vastu.

Algasid ettevalmistustööd näidendi õppimiseks, milleks valiti Kitzbergi „Neetud talu” ja mida otsustati kanda ette ühingu avapeof, millist otsustati korraldada koos vabariigi aastapäevaga 24. veebruaril.

Raskused tulid tegelaste leidmises. Eriti oli raske saada naisosalisi.

Pedaste Leida oli algkooli 6 kl. haridusega, arenend tütarlaps ja kohane kaasamängima. Ent kui Linda koos Kesa Tõnisega Pedastel asja pererahva kuuldes Leidale ette kandisid, ajas ema silmad suureks:

R. NEUENDORF.

RANNA TALUS.

Akvarell.

5.

Hoopis enam tegemist oli seltskondliku töö aegatamisega. Noorus Karulahas oli harjunud külaulaklusele. Ohtute jõudes kuulus külatänavalt ropendamisi ja trallitamisi. Mõnelpool lõhuti aidauksi, teisel rüüstati öösel õunapuid, kolmandamas kohas veeesisid vankrid katusele või kadusid ukсед-aknädki eluhoonete eest.

Ent oma põhiollemuses oli see metsik noorus siiski häätatlik ka kultuursemaile algatusile ning Tõnise ja paari teise nooremehe kaasabil sai Linda sügise lõpul asja niikaugale, et kutsus noored kokku noortehingu asutamisele. Küll katsus Vanaale Kustas, kes varripidust saadik kandis vinna Lindale ning ootas momenti, et oma autoriteedi alandust kuidagi tasuda, koosolekut segada formates koolituppa näidates pudelile: no ega selleta koosolekust midagi tule! Ent Linda ei lasknud end häirida, tõmbas Kustase enda kõrvale: Jõuame hiljemgi! ning tegi ettepaneku Kustast valida

— „Kas ma õigele kuulsõ — näitemängu?”

— „Oige küll!” kinnitas Linda.

— „Ujuh, a'agu ei säänest patu-juttu. Kohes tuu tütarlats inämb kõlbas, kes ju püünel kepsu um lõõnu.”

Ja isa lisis voodist:

— No, kurask, maskõ vai kulda, aga minu latsõ umma jalga püüne pääle ei vii. Olõ, es' aus inemine, minnu ei olõ keski naarnu, olgu säänsõ ka latsõ!”

Mindi Külaotsale, kus küll vanemad polnud suuremat vastu, sest isa ise oli lehelugija, kuid tüdrukul endal sada häda: missugustes riietes, kelle osas jne. Kuuldes, et eide osas, ei tahtnud preili kuidagi nõustuda: mis eit minusugune noor tütarlaps on? Nõusolek saadi alles mitmekordse käimise järele.

Kui siis Lillaste Leeni paluti näidendisse lühikest teenija osa mängima, ütles see kateooriliselt:

— Olen kogu eluaeg peretütar olnud — ei mina oska püünel teenija olla!

— Jah, kus see häbi sulle! lisa enda poolt ema.

Linda ei osanud naerda ega nutta, nii kooliline tundus see senistel külatraditsioonidel lohkav eneseupsakus. Minnes tagasi koolimaja, jalge all lume metalline krudin, ülal õhetav talvine taevas tähtede kumas, põsed külmapunas — tundis ta äkki taas tüdimust, väsimust. Milleks rühmata, milleks? Kannatada kevadeni ja siis kaduda. Tulgu mõni teine ja jätkaku...

Ent koolimaja mugavas toakeses, kuhu petroleumi lambi valgela oli kogunud noorteühingu väike laulukoos, haihtus Linda tüdimus taas. Südamesse tungis jälle noorusomane töötahe. Karuluht oli juba juured ajanud ta hingele. Ta oli tulnud siia kui noorena perenaisena, liikunud lahti valgust varjavad väravad ja peavad need siis nüüd jälle sulguma?!

— Tere õhtust! Tere! hüüti läbisegamini.

— Tere!

— Kas saite Lillaste Leeniga kaubale?

— Ei, teenijaks mitte.

Lõpuks saadi sellele osale kooris kaasa laulev Tõnise talu karjak Hilda, kuigi siin tuli taas Külaotsa Maaliga, kelle au ei lubavat teda Javal koos mängida karjatallitajaga. Alles Linda taltsutamatuile pisaratele, kes ütles, et ka Hilda inimene olla, nõustus Maali lõpuliikult, ent Lindal oli kogu õo vastik tundmus enese alandamise, pisarate pärast.

Kuid veel kord valdas teda tüdimuse ja nutu hoog. Siis, mil üksinda klõpsis laupäeva õhtupoolikul enne peopäeva koolimaja näitelava, joonistas kulisid ja korraldas pinke, sest keegi ei tulnud talle appi. Tõnis oli linna läinud ja teised ei sõandanud, sest külas oli kombeks laupäeva lõunast istuda piiblitunnil, millised nüüd peeti Kangro talus, ehk pidada laupäeva õhtut kodus. Alles hiljem, kui talle appi tuli endine suur joomavend Vanaale Kustas, kes ju ammu oli leppind Lindaga ning omas hea näitleja anni, mõjus seegi saavutus suuresti lepitavalt Lindale. Ning keskööni, mil väljas vuhisesid tuisuhilid, kajas koolimajas kahe nobedasti töötava inimlapse tujukas laul.

See oli viimane kord Lindal nukrustada. Pidu õnnestus hästi. Laulud meeldisid kõigile ning lauljaid kutsuti mitmel korral välja. Tõnis Kesa, ta agar abilise kooris ja näidendis, samuti ka hoogsalt mängind Vanaale Kustas tõsteti omavahelisel koosviibimisel kaaslaste poolt õhku ning kõigil oli tuju ülev. Rahvast oli tulnud palju naabriküladestki, kes kõik küitsid Karuluha küla agaraid noori ning noorte enda tuju oli ülev. Linda muutus kõikide lemmikuks.

6.

Ent oli tal ka opositsiooni. Need olid ärganud eided ja palvevennad, kes aimasid Lindas enda autoriteedile halvajat, külanoorde ja

A G O J Õ G E R

L A H K U V

1.

Olen kurb.

Ja sina ei või seda mõista, minu armas.

Mida võiksin kirjutada sinule, mida võiksin veel öelda, kui tunnen, et süda on põlemas valust.

Ja mida võiksingi soovida, millest unistada — kui tean, et ometi miski ei täitu? —

Mina olen kurb ja sina ei eal või mõista minu nukrust.

Ho, sina armas, armas, tuhatpäikseline tüdruk! —

2.

Millist teed peaks lendama mu unistus ja millist tammuma rada minu mõte väsimata?

Sajab, rabiseb vihma, ja piisad langevad kohinal puude lehile öises aias.

Melankoolselt, melankoolselt...

Tsilk — tsolk — tsolk — pats... pats... Tuul raputab puid ja rattab Põhja.

Pilved nukrad ja nagematud kui mu mõttedki — Põhja! —

Ja on nõnda nukker, nõnda pime ümber minu, Ja rabiseb vihma ja tasakesi sajab:

Tsilk — tsolk — tsolk — pats... pats...

3.

Kui võiksin näha nüüd ühtegi tähte!

Ja kui ükskordki võiksin praegu vaadata su silmi, ükskordki püüda sinu pilku, oleksin rõõmus.

Kuid ei. Pimedus läbinägematu, pimedus läbitungimatu. Ja need pilved, pilved!

E S U V E L E

Lamp valgustab läbi akna ainult roosteseid lehti aias ja hämaruseski veel kirevaid astri peenraid. Valgustab neid lilli, mida armastan nii väga. Näib, kui viimaselt karjatuks neis elu mööduv ilu.

Ha, mulle tulevad meele sinu silmad, sinu pilgud, milles oli usaldus ja ja arm...

Tsiik — tsolk — tsolk — pats... pats...

4.

Roostene on lehestik mu aias, roostene ja punakollane. — Pärispunased on aga mälestused sinust, tumepunased, kui see lillgi, mis on tuules murdunud sääl pimedal peenral.

Kurb oli kui maru ta tallas. Ja juba siis leotus mu süda valus.

Ja juba siis nuttis ohtralt öine taevast!

Agas nii kurb pole eal olnud keegi, kui praegu mina täna, sel hilisel tunnil

Tsiik — tsolk — tsolk — pats... pats...

5.

Kuid igavesti, alati ja igaveseks jääb punaseks see lill, ei eal ta närtsi, ei eal ta sure. Tema, see viimane lill mille ulatid siis kui lahkusin sinust!..

Mida annaksin, mida kingiksin küll nüüd, et uuesti kohata sind, veel kord sind, mu armas...

Uuesti sind, mu kallis, mu mööduvad suvi...

Tsiik — tsolk — tsolk — pats... pats...

ka arukamate vanemate jahtumist nende asjale. Oli ju Karuluhas kombeks laupäeva lõunapaiku koguneda palvetundi ning jätkata seda palumist ja palvetamist vaheaegadega kuni esmaspäevani. Toimingud koolimajas aga hakkasid segama seda palvetamise elu.

Oli Karuluhas siis järgmisel suvel kord kogu nädal vihmane, hein koristamata ja muudki talitused ripakile. Juhtus siis reedel ja laupäeval ilus ilm ning Linda sattus tulema Kesa Tõnisele, kes mitu seas haris ka koolimaid, kui sealgi rahvas, päilised ja eided ju lõuna ajal valmistusid lahkuma palvetundi minekuks, kuigi kuivi heinu jäi küüni ajamata. Linda mõjutas kõiki niipalju, et peale vanaperenaise keegi ei lahkunud töölt ning Kesa talu heinad said laupäeva õhtuks ilusasti varjule. Esmaspäeval aga pistis jälle vihma kupaatama ja kolm päeva valas seda niivõrt, et Karuluha peremestete niitudel vedelevast heinast lõvioasa muutus poolmädaks, mustavaks sõnnikuks.

Järgmisel laupäeval algas palvetund keskpäeval pooltühjale majale, ning edaspidi siirdusid palvekoosolekud juba õhtutundidele.

Küll tuli Saarla eit päris tigidana Linda juure ja kõneles:

„Kas sa pole kuulnud, patune maailma lats, et aastaid tagasi töötas Karuluha Murumäe vana peremees oma naisega — Issand olgu neile armuline! — töötas jah küla takan nurel. Ol' puulba keskpäev, kuum nigu tuli. Ja sõs kõrraga, nigu säлга sirutõn pää nõst, nii oi ilmamaa imet — peenukene valgin rõivin nuurherra seiseta kõrval. Ja tuu üteli jahmund' vanamehele: „Kas sa ei kuule midagi?“ — „Mitte kui midagi,“ kostsõ hirmund' vana. — „Kas sa ei kuule inglide laulu?“ jätkanud nuurherra. — „Mitte ei kuule,“ kostnud Murumäe esa — „Pane sõs jalg mu jala peale!“ Sa heldekene, kogu taiva alune ol' ofnu inglide laulu täis nigu sügüse mõnikord ämbliku võrke. Ja siis nuurherra ütelnu: „Karuluha rahvas, pidage meelen — puulba kell 12 lõpetasi tüü, sest sõs nakkasõ taivan engli-koori laulma. Ning ollegi kaonu.“

Ent ei aidanud midagi. Too legendaarne laupäeva palvekultus hajus ja siirdus lõpuks pühapäevale. Laupäeva õhtul aga kogusid noored ja vanad koolimajja, kuhu oli tekkinud lugemislaud, raamatukogu ja raadio. Külalised kõnelesid juba uuest koolimajast, külanoored spordiplatsist ja isegi rahvamaja katvused olid liikumas. Maanteed olid korras, undas rehepeksumasir ning küla keskele oli tõusnud mejereihoone. Ja kui neist edusammudest juttu tehti, siis tähendati ikka sekka:

— Tuu kõik um kurjavaimu tüdriku tüü!

Ega Linda polegi enam õpetaja.

— Jõudu, noorperenaine! hüüab iga Karuluha inimene, kui sattub Kesa talust mööduma, milline nüüd muutund küla eeskujulikumaks taluks ammugi kuivatatud soo servale.

— „Tarvis, tarvis,“ naeratab siin jutukas ja lahke perenaine. „Teile veel enam!“

Hõimusidemeid sõlmimas.

Jenny Maija Alpiranta.

(Järg)

II Liivlaste keskel.

Suvehommiku energiaküllased päikeskiired olid ju Tartu vana ülikoollinna tänavalle toonud võrdlemisi elava liikumise. Sulasid sellesse ka meie liivimatkalised, kuhu soomlastele lisaks oli liitunud ka kümme-kond eestlastki.

Tutvumine Liiviga algas ju õieti Tartus. Üks nende ajal ehitatud maalinnugi olnud vanasti siin, kuid, hoolimata venelaste toetusest, lõhutud see sakslaste siiatulekul ja võitjate poolt ehitati selle varemeile hiiglamõõtudega doomkirik, milline praegu omakorda varemets. Raadimõisas aga muuseumi juhataja hra Leinbock, kes ise mitmed kuud olnud liivlaste juures uurimismatkal, esitas meile terve kogu liivi ainekust, mis meile selgelt kõneles selle nüüd hävitatud vennasrahva endisest kuulsast ja mahtavast minevikust.

Ikka huvitavamaks muutuvad käigud eesti suurmeeste mälestusmärkide keskel ja haaravad meid seletused nende osast eesti rahvusmõtte säilitamisel paljudel rasketel momentidel võõraste võimude surve all. Ja viimase vabadusvõitluse värsked sündmused ja mälestised sidusid meid analoogilise võitlusega Soomeski.

Tartu just nagu vabastas meid Tallinna laulupeo kõrgepingest. Uinusime rahulikult vaguneisse. Kuid vaevalt olime unustanud Valga tolli, kui meid äratama ilmus uus juht riietuselt ja hingelt täisvereline liivlane. Olime jõudnud Siguldasse.

Siin kuningas Kaupo ajaloolise Liivimaa keskkohas, juurdusime liivlaste ajaloo üksikasjusse. Maalinna üksteise järele varisevad varemed kõnelesid meile, kuidas ümbruskonna viljarikaste külade tookordsed peremehed sõdade ja rahutuste keskel perekondadega ja varandusega otsisid kaitset linna avarates hoovides. Ja kauni Koivajõe jär-

sud, troopikapärased ja romantilised kaldad, Paradiisi oru väljavaated, ning punaste liivakoobaste muinaslood elustasid meie ettekujutusi sellest hõimurahvast ning kõvendasid meis lugupidamist kadunud liivi kangelastele.

Siguldas Turaida maalinna lähedal vihmavarjus ühel verandal olles laulsime kolm tundi kord eesti, kord soome laule ja sekka mõni liivikeelnegi. Liigutav tundus see hõimude kohtamine aastasadade järele endise mineviku varemeil...

Jõudsime soomlasile muistseist ajast tuntud Düünajõe suus asetsevasse Riiga, kus meid jaamas võtsid vastu Ella Ilbak ja „Liivi Sõprade Seltsi” esitajad. Istusime selle nüüdju miljonilinnaks muutuva meeldiva suurlinna ühes mugavas kohvikus „liivi sõprade” külalisina, kelledest paljud olid sünnipäraseid liivlasid ja eietasime liivijuttu...

Nagu teada ehitati Riia liivlaste poolt Düünajõe (Väinajõe) suhu kivi-sele kaldale. Kui palju selles „vanas linnas” veel liivlase endist hinge, endist elu?! Selle tornid ja vallid, millede varemeisse nüüd on müüritud uusi maju, selle mõned igivanade vappidega ja ukseilustustega majad ja kaaluvibudega tollihooned juhtisid meid elavasse ajalukku. Ja kitsad, kõverad tänavad meelitasid muinaskujutlusi hiilivaist sõjanuuskureist või isegi merirõvleist ning Mustapeade maja maalis pildi selle aja sõjakaist ning ebausklikest kodanikest... Väina mahtavad sillad taas panid mõtlema aega, kus õõ pimenedes armupaeltega seotud paar paadil pages teisele kaldale, et pääseda abieluteele tehtud takistust...

Juhid näitasid meile muudki linna: kirikuid ja muuseume, ent ikka vallutas meeli liivielamus: vanad sõled kaelakeed ja muudki mälestused kõnelesid jälle endise liivi rikkusest ja jõust.

Üldse on aga Riia huvitav. Vallutav mahtavus ja meeldiv ilu haaravad tühel ajal. Eriti kena on sõdurite matuspaik. Uhke sissekäik marmorisse raiutud ilustustega, uhke eeskoda marmorist altariga jätvad sellele vabadussõja vennashauamaale piduliku ja pühaliku mulje. Vaevalt keegi rahvas oleks oma vabadusele püstitanud nii suursuguse mälestusmärgi, kui see matuspaik oma roheliste elavaedade, lillede ja mälestussammastega, mille keskel liiguvad vanakesed paljaspäi ja kumardades. Ja kui õhtupäikese kiired marmorsambal paistavad pärjale, mida asetatakse kahe sõjakangelase külmunud kilmudele — tundub siin viibimine jumalateenistusest püha Igaviku ees...

Tartust Riiani olime elanud liivluse eesõuedes. Nüüd jõudsim ju nüüdse liivluse hällile lähemale. Stende jaamas jätsime Tallinnast kaasasõitnud vagun-kodu eesti ja soome lippudega ning asetusime kitsaroopalisse rongi, milline raputades läbistus põhja-õhtupoolsest Kuuramaast, kus meile näidati siin-seal endiste elanikkude, liivlaste, maalinnu, kalme ja lahinguplatse. Siin võitlesid hõimlased kord olemasolu eest verejäänuliste naabritega. Väevõimuga neid surmati, hävitati, alistati, ümberrahvustati, orjastati... Sunniti taganema Kuuramaa soppimetsade ja mere varju. Meie juhid hra ja pr. Diadkovsky teadsid meile jutustada siit mõningaidki muinasjutte ja legende...

Iga väravaposti juures peatunud rong jõudis viimaks Mazirbe (Mas irbe = väike Iru) jaama, kuhu meid vastuvõtma oli kogunud kohalikke elanikke lilledega, „Liivi Ühingu“ esimehe kalamees D. Vaalgamaaga eesotsas. Väikesel tervituse järele sammusime siis südamaises rahus puhkavasse maakülla, kuhu kellegile vastuvõtt oli korraldatud.

Minule oli asukoht määratud Košraki (Košrek = kosjaretk) külla. Sain siis kõmpida viis klm. ilusaimat läänemere liivaranda, milline pehme ja liivane rannajoon ulatus niikaugemale kui silm seletas. Siin-seal osutas paadisadam mingi külakese lähedalolekut.

Olime siis nüüd siin rannas, kuhu olin nii väga igatsenud, ja nende inimeste keskel, kellede soontes vennasveri... Seda imelikku, peaaegu tuhkenet ja päikses lumena säravat valget liivaranda on siis aastasadade eest meie hõimlased astunud. Kord on siia vajunud sõjapõgeniku kiirustav kand, kord tühjade paatide ja tormi kurbade sõnumite käskjala raske jalg. Või on siin päiksepaistes hiilgavate liivavallide varjus kohtanud ranna rõõmsad inimlapsed... Haarasin seda sammetpehmet liiva ja lasksin tal voolata sõrmede vahelt aastasadade elamuste muljete all...

Liivavallide ja madala rannavõsastiku taga vilksatusid venesadamate kohal hallid, tüübilised rannamajad, kuhu astudes märkasid hõimlastele omast sitket, pika toimega ranna inimest. Elu-olu neis ranna majades ja taludes näis vähenõudlik, kinnine. Kõneleti vaid „rannakeelt.“ Selle kõla vaid kõneles veel Liivi rahvast, rannarahvast!

Oligi ju kadumine ukse ees. Siis aga oldi siit leitud ju kadunuks arvatud rahva jäänust. Rahvustunne oli uuesti ärganud ja nüüd siis on Liivi Ühingu 10. aastane juubel, mille üheks kalliks ülesandeks oleks liivluse kaitsmine.

Randa mööda liikus pidulisi suvisel pühapäeva hommikul, kogudes jumalateenistusele ja Ühingu juubeli aktusele. Riigi, soome ja eesti lippudega ehitatud väravaist jõudsim avarale platsile, kuhu oli asetatud läti ja liivi lippudega ehitatud kõnetool.

Jumalateenistus toimus läti ja liivi keeles, millise viimase toimetas pastor Ervio. Koraalid lauldi ainult liivi keelseilt laululehtedelt.

Järgnes aktus, mida ühingu esimees alustas eesti, soome, liivi ja lätikeelsete tervitustega. Neil neljal keelel tõivad oma tervitused ka kaugemalt tulnud külalised, kes ühelmeel tundsivad hääd meelt liivi rahva püsimisest. Ka eesti ja soome noorsugu tervitas ja tõendas sideme vajadust hõimude võitluses omakultuuri eest. Tervitati ka läti valitsuse poolt, kust kuuldus kaasatunnet liivi asjale. Õhtul oli noorsoopidu, kus deklamatsioonid ja oma koo-

Lahkumine Mazirbest.

Keskel prof. Kettunen, liivi rahvuslik ärataja ja kunstnik J. Karhula (profiliis) mõlemad lilledega. Professorist neljas pahemale pr. J. M. Alpiranta (lilledega).

rilaulud kõnelesid kultuurilisest arengust selle pisirahva peres.

Järgnes pidusõök ülisõbralikus meeleolus laulude ja peokõnede vahetudes. Öhtul jätkati meeleolulist koosviibimist jaanitule ümber, kus muu seas kanti ette luuletaja Stalte selleks puhuks loodud „jaanilaul.“

Algas lahkumine. Taevastki tuli lahkumise pisaraid. Loetlesin mälestusi: sõit kalapaadiga, lestade pük ja puhastamine, suplemismatkad rannale, vankrisõit kuivalgele ööl rannas ja muud kohtamised ajaloolise rannarahvaga.

Mazirbe jaamas lahkusime vaikiva kurbuse tähe all. Lahkumise moment tundus südamlük-tõsine nagu kaugete sugulaste lahkumine kunagi. Tundus nagu oleks osa enesest jäänud liivlaste juure...

Tagasisõidul vestlesime üleelamusist selle raskelt kannatanud väikese hõimurahva eluteel.

Jõudes Stendesse, sai meie vagun-

kodu oma endised rõõmsad elanikud jälle. Valmistasime matka viimsele päevale Riia rannas. Üks päev! Olime ju nii harjunud uute, jätkuvate elamuste sarjaga, et teade nende lõppemisest pigistas südame all.

Peatusime Kemmeri ja Majori suplusrandades, mõned supeldeski Läänemere hullutavas laintevahus või pehme lendliiva süleluisis.

Tallinna saabudes ootasid meid jaamas meie noorsoosõbrad. Sammusime otse laevale. Oleksime lahkumissõnadega tahtnud anda midagi püsivat, kuid olivad need siiski ainult sõnad. Tundusime mõnekordselt sügavamalt ja rikkamalt. Sõprade ilusad lilled ja käepigistused seda vaid täiendasid.

Tallinn hakkas kaduma silmapiirilt ja kõrvus kõlas: nüüd oled jälle soomlane. Ent tundsin end hingepõhjas jäänud liivlasekski, kelleks mind alguses ristiti Tallinnas. Olin seotud vennasidemetega nii eesti kui liivirannas.

Ed. Kresson.

Tegelikke kõneõpingu võimalusi.*)

Käesoleval kevadel tuli üleriiklikul põliu-töökoollide vahelisel kõnevõistlusel, 11. juunil Vaekülas, kõnepidamise võistluse võitjaks ja kõnemeistriks Tooma sookultuuri ja maaparanduse kooli õpilane Eduard Kresson kõrgema arvu punktidega (79,4 p.)

Ed. Kresson on tulnud kõnemeistriks isikliku tööga. Eluloolisist andmeist kirjutab ta meile järgmist:

Sündinud Võrumaal, Rápina vallas, Meelva külas Kahrometsa talus. Oppisin Radamaa algkoolis ja hiljem Rápina ühiskümnäasiumis, mille 3. klassist edasiminekut takistas ema surm. Kaitseväest 1929. a. vabanedes asusin tegelikule talupidamisele. Et üldine kiire ja edasiruttav elu ka talupidamisele vajab teadlikku juhti — ootasin vaid aega ja juhust enda põllumajandusliku hariduse täiendamiseks.

Välisin selleks Tooma sookultuuri- ja maaparanduskooli, sest soodest kerkiv udu ja kurgede kisa kodutalu põlluveeres ning heinaajal tihti roostevees haudunud varbavahed suunasid sinnapoole.

Koolijuhataja mag. N. Roosa populaarne ja eluline kõneosavus ning rõhutamine õpilastele: „Kõik eeldused ja võimed hääks kõnemeheks, on teil olemas, harjutage vaid!” need andsid hoogu mullegi. Jälgisin muu seas meie häid kõnemehi raadios; harjutasin ning katsetasin kooli kõnekoosolekul. Tulemused näivad olevat kannud vilja.

Toimetus.

Tuntud vanasõna: „Mida Juku ei õpi, seda Juhan ei mõista”, on kohane ka sõnalise väljendusvõime omandamisel. Kuigi üldiselt arvatakse nagu oleks meie paremad kõnemehed kõneanni juba „sünnikingina” ühes saanud.

Hulk nähteid tegelikust elust lükavad ümber säärased arvamised. Kui palju leiame enda tuttavate hulgaski inimesi, kes omavahelistes vestlustes on suured „jutumehed.” Nähes samu inimesi aga suurema rahvakogu ees, ei suuda nemad omi soove, mõtteid väärikalt ja kiiresti sõnastada. Ettekanne on segane, hääli kohmetu, kõneleja ise ärevuses ja enesemärkamata ametis kübara, kuuenurga, taskuräti ehk paberilehe rullimise kallal. Sagedi näisugused närvitsemised peletavad teisigi algajaid sõnavõtmast.

Et kuulajaskonna ees esineda või-

malikult väärikalt, väljenduda mõjuvalt ja selgelt, mõtteid ja tundeid äratavalt, selleks vajame veel pääle igapäevase „kerge keele” erilist harjutust, s. t. kõneoskust tuleb õppida. Nii kui laulu ega muusikat ei saa esitada harjutamata, samuti ei või meie tahta, et kõnegagi see sünniks nii, et tõusen vaid püsti ja kõnelen, ning kuu-kuulajad on kohe vaimustuses!

Loomulikult meeldiks igale ta isiku esiletõstmise ilusa peokõne, asjaliku referaadi ehk kaaluvate väidete avaldamisega, kui poleks „merehaigust.”

Kui paari aasta eest Toomale põllum. kutsekooli astusin, oli see „merehaigus” ka minu kutsumata külaline. Koolikord nõuab aga õpilaste seltskondlikku isetegevust ja eriti koosolekutelt ei tohi puududa. Määratakse sind siis koosoleku juhatajaks, protokollijaks, oponendiks ja tahes-tahtmata tuleb siin siis ka sõna võtta, kõnelda. Tihti tuleb esineda referaatidega, esiti kaasõpilaste, hiljem võõra kuulajaskonna ees. Ja neil esimesil esinejatel ei jäta see alateadvuse hirm kedagi külastamata. Kuuled kuidas oma süda peksab, tunned kord sooje, kord külme värinaid ihul ja nägu lõkendab mingist palavusest.

Need takistavad nähted edaspidi muidugi vähenevad, osa meist vabaneski sellest. Harjutus koos teadmiste omandamisega karastab ja kindlustab enesetunnet.

Intensiivsemaid kõneõpingu viise on Tooma sookultuuri ja maaparanduse koolis õpilaste omavahelised ja õpilaste ning kohalikkude ümbruskonna organisatsioonide vahelised vaidluskoosolekud.

Vaidluskoosoleku praktiline väärtus on selles, et siin asjaosalised harjutavad mõtteid kiiresti väljendama, vas-

*J) Juhtnõõre vaieluskooolekute korraldamiseks ja näilikke kavu saab ka ÜENÜ keskjuhatusest.

Tooma sookultuur- ja maaparanduskooli õpilasi vaidluskoosolekul. Pahe- malt esimene koosoleku juhataja 2, 3, 5, ja 9, 10, 11. vaidlejad; 7, 8. kohtunikud; 4 ja 6 õpetajad. Püstiseisjal on sõna.

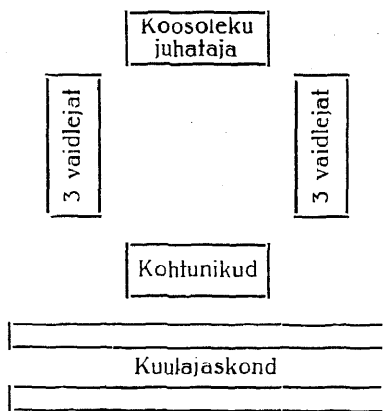
taspoole esitatud fakte ümberlukkama ja omi seisukohti kaitsma ning nii vabalt konspektita kõnelema.

Teemiks on põllumajanduslikke tavaliselt, kui ka populaarteaduslikke ja ühiskondlikke küsimusi.

Vaidluskoosolek sarnaneb kohtukorraldusele, koosseisult: 1) koosoleku juhataja, 2) kuus vaidlejat (3 kummagil poolel) ja 3) 2—3 kohtunikku. (Vaata joon. ja pilt).

Vaidlejad jaotuvad kahele poolele. Ühed on teatava teemi pooldajad (kaitsjad), teised selle vastased. Ühepoole vaidlejad teevad omavahelise tööjaotuse, samuti ka ettekandmise korras, et vältida kordamist. Vaidlusettekande väljatöötamisel kasutatakse oma teadmisi-kogemusi, ajakirjandust, statistika- ja karjakontroll-aastaraamatuid ning muud kirjandust vastavalt alalt. Lisaks valmistatud teemikohase ettekande osale, on vaidleja alati „löögi valmis”, et vastaspoole eelkõneleja väiteid sõnavõtmise järele kohe tühistada. Iga vaidleja saab kõnelemiseks kuue- ja neljaminutilise aja (kokku iga osavõtja 10 min.) Esimene sõnaõigus poolte vahel tõmmatakse loosiga. Kui sõnasaaja poole üks vaidlejaist aja (6 min.) on kõnelenud.

annab koosoleku juhataja sõna, teise vaidlejapoolele, kuueks minutiks. Nii vaheldub see kuni iga vaidleja 6 ja 4 min. aja on kõnelenud.

Koosoleku juhataja märgib tavaliselt koputuse abil kõneleja kõne aja lõppu, mille järele see kohustatud on kiiresti pooleliolevat lauset lõpetama.

Kõnelemisel ei minda isiklikuks. Ei nimetada vastasvaidleja ees- ega liig-nime, vaid lihtsalt tähendatakse nii „nagu eelkõneleja väitis...”, „nagu vastaspoole esindaja ütles...” jne. See on tingimata vajaline, et ära hoida soovimata isiklust.

Tihti sattuvad vaidlejad sedavõrd hoogu, et tahtmatult tekib vahelhüüdeid (ka vahelrääkimisi!), mis sunnib koosoleku juhatajat märkusi tegema ja isegi sõnaõiguse ära võtma. Vaidlejad, kellele kolm märkust koosoleku juhataja poolt tehtud, langevad vaidlejate hulgast välja.

Kohtunikud on erapooletud. Nemad jälgivad vaidluskäiku, hindavad iga üksiku osalise kui ka üldist poolte esinemist. Kui vaidlus lõpeb, lahkuvad kohtunikud ruumist — tagajärgi hindama.

Poolte vaidlust hinnatakse kõige paremal juhul 50 palliga, allpool märgitud hinnangu alusel:

A. Sis.

Pallide ülemäär:

1. Teemi täielik käsitlemine.
2. Kõne vastavus teemile.
3. Aine ja materjalide kasutamine.

Kokku 20 palli.

B. Ettekanne.

4. Plaanikindlus.
5. Lühisus.
6. Kokkuvõtlikkus.
7. Populaarne, selge, veatu väljendus.

Kokku 20 palli.

D. Esinemine.

8. Hääldamine.
9. Kõne tehniliste võtete tarvitamine.
10. Elavalt ja huvitavalt aine ettetoomine.

Kokku 10 palli.

Üldse kokku 50 palli.

Hindamisandmete kokkuvõtte järele tuleb kohus koosoleku ruumi. Koosolijad tõusevad püsti ning kohus kuulutab otsuse. Mil põhjusil üks ehk teinepool võitis, seda kohus ei motiveeri. Sellest tingituna, peavad siis ka kohtunikud erapooletult ja õiglaselt hindamiskava nõuete järele toimima.

Tegelikult on ka selle pooldajaid, et kohtunikud peavad omi otsuseid lühidalt motiveerima (põhjendama), kuid tegelikud kogemused Tooma sook. ja

maap.-koolis kõnelevad kaaluvalt selle nõude vastu. Nimelt puuduvad kohtunikel „paragrahvid“, millele nad saaksid tugea, nagu tõeliselt see kohtuses olemas ja nii võivad tekkida pinevad „sabatud“ vaielused vaidlejate ja kohtunikke vahel otsuse „õigluse“ üle.

Koosoleku juhataja ülesanded vaidlusajal on nimetatud vaidluse üldises kirjelduses, ja selle lisaks **läbirääkimiste juhatamine**, mis algavad vaieluste lõppedes ja võivad kesta ka peale kohtuotsuse kuulutamist. Sõnaõigus on nüüd kõigil koosolijail. Kuulajaskonnana sõnavõtmistes selgub ka nende meeoleu, millest näib ka veel, kumb vaidleja pool on suutnud omi väiteid paremini esitada ja kas need on kohtuotsusega kooskõlas. Tegelikult osutuvad vaidluskoosolekud huvitavateks nii kuulajaskonnale kui ka asjaosalistele.

Vaadeldes maanoorte organisatsioonide tegevuse juhtnõore, näeme töökavades punkte, mis mainivad noorte kõneoskuse õpingut kõnekoosolekute, referaat-õhtute, kohtute ja vaidlusõhtute korraldamise kujul. Nagu näeme, on igal käsitlusosal väljakujunenud omapärased võtted, et kõige praktilisemalt täita ülesannet.

Et vaidluskoosolekute käik ja kord paljudes noorte org-des veel väljakujunemata, siis võiksid eelpoolkirjeldud read ehk täita oma otstarbe. Lõpetan soovidega, et kõik organiseeritud kaasnõored kõneõpingute küsimustesse tõsisemalt suhtuksid ja oma ühingu, klubi, ringi selle ala töökava korraldaksid, praktiliste harjutuste kujul. Nõueteks kõneõpingul seame üles — **õpime asjalikult, elavalt, selgelt, teadlikult ning populaarselt rääkima**. Kõneleme ainult sellest, mida ise teame ja nii, et ka teised sellest aru saaks. Kõiki niisuguseid asjaoluseid silmaspidades ja kõneoskuse tähtsusele organisatsioonides ruume andes, jõuaks meie tulevane seltskonna tegelane tubli sammu edasi. Väheneksid meie harilikud segased mõtteavaldused koosolekutel ja aktusepäevade igavad pidu- ja tervituskõned, mis tänapäeva juubelipäevadel suurim vesivõsu.

Karusell.

Rootsi rahvatants

Tantsust osavõtjaid vaba arv paare. Neiud moodustavad ringi, nägudega sissepoole, käed puusas. Poisid nende seljataga asetavad käed eelseisva neiu õlgadele.

I osa: Neiu kui ka poiss sirutavad esimese takti 1. kaheksandikul vasaku jala ette küljepäale nii, et kand maas ja varbad ülespoole (kandsamm). Selle juures vaatab neiu üle vasaku õla seljataha poisile, ja poiss, kallutades pead vasakule, neiu otsa. Esimese takti 3. kaheksandikul tõmmatakse jalg tagasi (parema jala kõrvale) ja näod pööratakse algasendisse (ringi sissepoole). Teise takti esimesel kaheksandikul tehakse vastav samm parema jalaga vaadates samaselt üksteisele otsa paremalt poolt. Nii sooritatakse 8 kandsammu (kumbagi jalaga neli) s. o. taktid 1—8. Kaheksandama takti lõpu veerandil võtavad neiu üksteisel käest kinni (poiste käed jäävad neiu õlgadele).

II osa: Järgneb hüppamine, mida alatakse lühikeste külgsammudega. Samm ise sooritatakse järgmiselt: Iga takti esimesel kaheksandikul hüpatakse vasaku jalaga väike samm külgsuunas, sirutades selle juures paremat jalga sirgena paremale. 2. kaheksandikul tuuakse parem jalg tagasi vasaku kõrvale. 3. ja 4. kaheksandikul

tehakse täpselt samuti, s. o. igas taktis kaks hüpet. Hüpatakse 8 sammu vasakule (ringis möödapäeva). Pääle 8. hüpet lüüakse parem jalg rõhuga vastu põrandat ja kõik hüüavad järskuse „hei!” (12. takti 4. kaheksandik). 13. taktis alatakse hüppamist parema jalaga liikudes paremale (ringis vastupäeva). Sooritatakse samuti 8 hüpet (taktid 13—16.). Pääle 8. hüpet ei lööda jalga enam rõhuga vastu maad, vaid neiu, lastes käed lahti, taganevad ruttu umbes ühe sammu, hoiedes paremale nii, et poisid pääseksid neist mööda. Ringi sisse asuvad nüüd poisid ja mäng algab uuesti otsast pääle kuni lõpuni (16 takti), mil jälle ringi sisse pääsevad neiu. Ringi sees olles (siseringis) on poistel käed vaheliti rinnal (neiu del olid käed puusas) ja neiu del nende seljataga poiste õlgadel.

N. B. Tantsu võib võtta ka ringmänguna, mil puhul, rootsikeelset teksti aluseks võttes, laudakse umbes järgmiselt:

Linda, Leida tule meiega!
Läheme nüüd sõitma karusselliga!
Kümme suurde, väikesesse viis.
Ja hoogsalt ringi keerutame siis.

;; Hei, ah, ah, haa! ju algabki ta
Nüüd keerutada saame meie ka-
[russelliga!; ;

Muljeid Tallinna suurpeolt.

„Eesti Noorusele“ — „Kulkustelt.“

Eesti suurlaulupidu, hiiglamõõduline nagu meie niisugust Soomes kunagi ei näe, oli meile 15. a. koori kestvusel suurim elamus, täis meeldivaid pisiasju ja üksiksündmusi. Üht neist ei unusta nii pea — meie laulu Harjumäel.

Olime sunnitud esinema ennem, kui ettenähtud. Tuli teha ka lauludes muudatusi. Võtsin esimeseks Kajanuse hüümi: Tõuske eated murede alt! Kahtlus oli asjata: lauljad taipasid kohe kauni laulu õiget hinge ja kuulajadki polnud kitsid. Iga järgmise lauluga süvenes kontakt kuulajatega. Kui siis kauba peale laulsime „Tuljaku“, murdus pais, polnud enam lauljaid ega kuulajaid ja tundus nagu oleksid Toompea vanad müüridki liikunud. Oleksin haaranud neidki kõiki sülle, kes mind seekord sülelesid...

Teine üleelamusrikas moment oli lõhkumine ÜENÜ õhtult Toompeal. Olen Soomes olnud nii paljudel aktustel ja pidudel, kuid pole kunagi tunnud, et aeg nii äkki oleks lõppenud. Pidime lahkuma siis, kui kuidagi lahkuda poleks tahtnud... Ent loodame, et kusagil jätkame...

Edvin Laaksonen.

Olen mitmed korrad hingepõhjas uuesti ja uuesti elustanud neid meelejäänud peomuljeid. Ei oska kõnelda, mida tundsin, kui esimest korda tuhandete eesti lauluvendade ja õdedega mahtuvas rongikäigus liikusime laulupeoplatsile. Teeveersed käeplaksutused ja „hurra“ ning „elagu“ hüüded nagu oleksid kuulunud, mitte meile, vaid kogu meie rahvale. Eriti liigutav oli näha, kuidas koorides liikusid koos peoplatsile hallipäised vanad kui ka õpilasnoored. Oli raske neid lasta möödaminna näiliselt külmana, kui oleks tahtnud pigistada kõikide kätt...

Üldse sobibki tants (ringmäng) enam omavahelisile seltskondlisile koosviibimisele, kui esitamiseks laval. Seltskondlikuna mänguna on ta Rootsis väga läbilõõnud. Laulus sünnib ta kasutada esitatud kujul. Tantsuna on soovitatav mängida teda kvint kõrgemal (sol majoris). Tantsu saadab Rootsis tavaliselt küla viulimees.

Võtke, eesti lauljad, vastu meie südamlikum tänu ja meie suurim imestus Teile!

Salli Hurme.

Sügise tulles tuulte ja sadudega, on Eesti laulupeo mälestamine kauniks valguskiireks. Meeleldi peatub mõte sageli nende muljetes, millised argielulegi annavad uut innustust...

Ei oska midagi eriliselt esiletõsta, sest kõik oli eriline ja suurepärane. Need laulupeod tunduvad mulle unenäona, millist meeleldi tahaks näha jälle...

Helvi Niemi.

Oige sagedasti olen olnud mõtteis Teie pool, kallid, eesti noorsoolased. Matkan mõttes Teiega taas ühiselt linna vanades tornides ja müürides ja mõte vilksatab ajajärku, kus nende müüride taga kaitsesite end Soome lahele tungiva ühise vaenlase vastu. Siis aga kuulen Teid Linda mäel mulle jutustavat Linda leinalegendi...

Laulupidu ise oli suurepärane, et sellest kõneldes kohe pea sõnatuks jään. Üllatas mind ju uskmatuseni too pea lõppematu rongikäik ja vist küll südamepõhjani liigutas mind aga see tuhandeist suudest voolav: Arka üles, isamaa!"

Elage hästi!

Elna Nyström.

Ei oska enam tõesti öelda, mida meie Tallinna matkalt võiksim eelisel tõsta esile. Üleelamusi oli vist küll liiga palju: vastuvõtt sadamas, rongikäik, tuhanded inimesed teeveeres, käeplaksutused, „elagu“ hüüded, ÜENÜ haaravad aktused kontsertsaalis ja Harjumäel, Tallinna vanaaegsed kirikud, tornid, kesk-aegsed kivikatustega majad, vastuvõtt riigivanema juures — kõik tundub nüüd nagu muinasjutt...

Laulupeolt jäi meile, soomlastele, vist küll sügavamini meelde, moment, kui võisime laulda valgejuukselise helilooja Miina Hermanni juhatusel „Meeste laulu“. Kui sellele lisandus veel kogu 15000 pealise lauljate pere soomekeelne laul, siis nagu oma enda hääle poleks enam tahtnudki libiseda lavalt alla, vaid nagu oleks tõusnud kuhugi ülesse, ülesse... Laul ühendas meid kõiki siis üheks suureks kooriks, milline laulis kogu soome hõimudele ja soomi hõimude eest...

Salme & Hely.

Et veri on paksem veest, tundsime selgesti, kui rongikäiguga liikusime laulupeoplatsile. „Elagu Soome! elagu Soome!“ kajas rahvahulgast kogu tee. Lauludest liigutas mind vast enam: Arka üles, isamaa!”

Meeldejäänud üleelamusist mainiksin ühte. Olime just laulnud Harjumäel ÜENÜ aktusel ja lahkusime lavalt. Meile tuldi vastu lilledega ja „elaköön“ hüüetega. Meie juhataja haarati ja loobiti kohe uuesti ja uuesti taeva poole. Mees oli päris hädas ja kartsin, et nüüd vä-

sekese süda, mis nii kui nii oli nõrga töötamisega, lakkab küll tuksumast. Rahustusin, kui nägin politseid kiirustavat kisajate poole: küllap ta neid nüüd korrale kutsub. Kuid imestus muutus äärmiseks üllatuseks, kui nägin, et politsei ei mõelnudki takistada, vaid ühines õhku tõstjatega: sugulustunne oli vallanud temagi.

Ootame tulevat kevadet, et tervitada teid taas, eesti noorsoolased!

Risto Laaksonen.

Rahvaulikool — noorsootegelaste ettevalmistajana.

Kui eelkoolialise ja koolialise noorsoo eest enam-vähem hoolitsevad kodu ja kool, siis küll on jäänud saatuse hoolde just algkoolist vabanenud 16—20. aast. eluikka jõudnud noored. Eriti just maal, kus puuduvad õppimise jätkamise võimalused. Kodu ja kool neile enam palju ei paku ja harilikke seltsides ja ühingutes tegutsemiseks pole neil ruumi ega tahagi vanem-põlv neid seal häälemeel näha.

Kuna nimetatud aeg on inimesel sageli inimese tuleviku-saatuse määraja: edukutse ja ilmavaate kujundaja, jne., siis väärrib ta küll suurimat tähelepanu nii riigilt kui seltskonnalt. Kui tänani ei riik ega ka seltskond pole just suurt tähelepanu annud küpsevasse ikka jõudnud noortele, siis pole ime, et noored sageli ei tea kuhu suunata oma tegevusenergiat, kuhu juhtida elulendu.

Noored on jäätud siin iseenda abistamisele. Nii meil kui ka Põhjamail on nad loonud selleks oma organisatsioonid.

See on suur ja tänuväärne töö, mida teeb ÜENÜ ja ta osakonnad mõjutades noori vaimiliselt, kui ka kehaliselt ja arendades neis oma rahvuse ja riikluse tunnet.

Ühingu hingeks on tema tegelased — juhid oma erialal. Oma ülesannete kõrgusel seisvate ja teovõimsate juhtide puuduse all,

kahjuks kannatavad paljud meie seltsid, ühigud ja küllap ka paljud ÜENÜ osakonnadki.

Päikeseta pole kevadet . . . Juhtideta pole mõeldav töö ühinguis.

Põhjamail ja ka meil, Eestis, selle soendava päikese ülesannet püüavad täita meie maarahvaulikoolid — elukoolid.

Rahvaulikoolid on võtnud just eriti eelpooltähendatud — küpsevasse ikka jõudnud 17—20 aast. noorte arendamise, — nende erihuvide rahuldamise, silmaringi laiendamise, ilmavaate selgitamise, töötahte, rahvustund kogu ja kodumaa armastuse kasvatamise oma ülesandeks.

Siin õpetajate ja õpilaste ühises tööühikonnas toimub noorte seltskonnategelaste ettevalmistus. Opi-fašist eneseist moodustatud „seltsides“, „ühingutes“ ja „kooperatiivides“ tutvunetakse nende asutiste ellukutsumise ja nende edasp. töödega, kirjavahetuse, asjaajamise ja raamatupidamisega.

Kooli juures asuvas avalikkude raamatukogude alusel tegutsevas raamatukogus tutvunevad asjast huvitatud raamatukoguga, selle seadlusega, juhtimisega jne. Opperingides, lugemistundidel, vaielus- ja kõnekoo-solekute õpitakse väljendama omi mõtteid ja arendama isetegevust; näite ja kõnekunsti kursustel püütakse anda vajalikke näpunäiteid aladest huvitatutele.

Laulukooris, keel- ja puhkpillide orkestrites tegelikult õpetatakse laulu ja muusikat üldse, aga andekamaile ka laulu ja muusikakoori korraldamist ja juhtimist.

Peale otsese seltskonnategevusele ettevalmistamise käsitatatakse rahvaulikoolis veel kasvatusteaduslikke, üldhariduslikke, põllumajanduslikke aineid ja ka igapäises elus tarvisminevaid oskusi: tööõpetust, kangakudumist, majapidamist, kodude korraldamist, lastehoidu.

Harjumaa rahvaulikooli õpilased sooritavad praktilised tööd põllumajand. alal kooli juures asuvas maavalitsuse õppetalus.

Nii valmistab rahvaulikool maanoori elule, seltsidele ja ühingutele tulisehingelisiks tege-lasiks. Saagu ja äägu kõik noored rahvaulikooli sõpradeks!

J. ÜMARIK,

Harjumaa rahvaulikooli juhataja.

Õppetöö

Harjumaa rahvaulikoolis Kose-Ravilas

algab 15. novembril 1933. aastal.

Kooliõpilasiks võetakse vastu algkooli eelharidusega küpsevasse ikka jõudnud maa kui ka linna noori.

Rahvaulikoolis käsitatatakse ja õpetatakse: üldkasvatuse- ja teaduslikke aineid, põllumajandust, nais- ja meeskäsitöid, kangakudumist, majapidamist, lastehoidu, seltskonna tegevust j.n.e.

Õpetus, korter, küte ja valgustus tasuta; ühistoit kr. 10—12 kuus. Registreeritakse ja teateid antakse Rahvaulik. Seltsi büroos — Tallinn, S.-Roosikrantsi 12. Juhatus.

Rahvaülikool ja noorus.

Ligineb (talv, sellega ühes avanevad noorte, eriti maanoorte, suuremad võimalused vaimliste tarvete rahuldamiseks.

Ei ole sellepärast vast üleearune vähe peatuda õppeasutusel, mis oma laadilt ehk kõige kohasem on rahuldama neid nõudeid hariduse ja enesekasvatuse alal, milleid esitab käesoleva aja elu igale teadlikule noorele.

See õppeasutus on põhjamaatüübiline rahvaülikool.

Rahvaülikooli looja, Põhjamaa prohvet Grundtvig ei lootnud temast mitte vähem, kui taanirahva virgutamist ja äratamist uuele elule.

Ligi sajaaastane rahvaülikoolide ajalugu põhjamaail on näidanud, et nad oma looja lootsi hiilgavalt on täitnud. Igale rahvale, eriti väikerahvale, kes tahab poliitiliselt, majanduslikult ja vaimiliselt iseseisev olla, on nüüsguone agraariigile kohane asutus hädatarvilik. Sellest nende kiire levimine põhjamaail, kus nad on muutunud tõsiselt arvestatavaks kultuurteguriks.

Milles peitub siis rahvaülikooli mõju saladus?

Mulle näib, et rahvaülikool on suutnud teostada pedagoogilise algatõe, mida väljendas juba suur Pestalozzi, nimelt, et kõik inimlik kasvatus ja haridus toimub isikult isikule, niõõeldes paljest palesse kitsas sõprusringis.

Rahvaülikooli võib õieti nimetada noorsoo koduks, kus õpetajad ja õpilased elavad sõprus, vastastikkuses arusaamises ja lugupidamises, kus taotletakse kõrgeid üliinimlikke ja rahvuslikke sihte. Selles tööõhkkonnas on õppejõud enam juhid kui õpetajad.

Rahvaülikooli õhkkond hõõgub aetlisest töövaimust ja -vaimustusest, mis kisub kaasa. Ka õppeainete valikul ja käsitlemisel, asetatakse esipaika see, mis eluliselt tähtis, mille tähtsust õpetaja ise ka usub, millest ta vaimustatud on, mis südamest tuleb...

Ei unustata näidata, et ka kõige lihtsam inäpäevane töö, kui teda kogu rahva kui terviku seisukohalt vaadelda, tähtis on.

Rahvaülikoolis leiavad väärilist tähelepanu ja käsitlust säärased tähtsad kultuurilised ja rahvuslikud üritused, nagu: kodukorraldus ja -kaunistamine, koduümbruse uurimine, hõimuküsimus, seltskondlik tegevus üldse, kõneoskus ja selle harjutamine jne. Ühised koosviibimised mängudega ja lauludega arendavad siin noori seltskondlikult vaba aega veetma huvitavalt. Kõik see kokku loob selle erilise rahvaülikooli õhkkonna, milline võetakse kaasa ka asutusest lahkudes.

Selles üks joon, mis r.-ülikooli eraldab teisist õppeasutisist. Ent on veel teisigi.

Rahvaülikool on vaba õppeasutus. Ta ise määrab iga aastal oma tööviisid ja seesmise korra, sellepärast on ka õppekava kergesti kohandatav elunõuetele.

Rahvaülikooli tulevad noored oma enese vabal tahtmisel, neid toob siia teadmine, et neil puudub veel midagi, õppeasutuste ja elu vahel. Nad tulevad rahvaülikooli oma elu kaunimal tunnil, suure tegevusenergiaga. Pole siis ka ime, et rahvaülikooli õpilastest võrsuvad agard kultuuritegelased. Nii on Taanis 75% kogu ühistegelastest endised rahvaülikooli õpilased. Rootsi haridustege lane tunnistas lausa, et need: maakohad, kus tihedamine rahvaülikooli, kultuuriliselt teistest ette on jõudnud. Sama märkame ka Soomes.

Eestis on rahvaülikoolilikumine veel nii noor, et siin töötulemustest järeldusi teha oleks varajane. Kuid ometi tõendavad ka meil ÜENÜ, Haridusliidu ja Maanaiste Keskseitsi juhtivad tegelased, et meiega noored rahvaülikoolid (Kunda rahvaülikool on töötanud 8 aastat. Hariumaa rahvaülikool 3 a.) seltskondlikule tööle tüsedaid jõude on annud.

Oktoobri lõpu- ja novembri algpäevil valitseb põhjamaade noorsoos suur elevus ja liikumine. Tuhanded noored matkavad sijs rahvaülikoolidesse. Taanis on sel ajal noori raudteel tungil liikumas.

Meil võib noorte rändamist märgata augusti lõpul, mil algavad tegevust mitmesugused linnakoolid. Siis rändab maanoorus suuret arvul linnadesse. Novembri algpäevil on meil vaikne, vaid vähe elavam ehk on siis Rahvere-Kunda väikesel eraraudteel, mis juhib Virumaa rahvaülikooli.

Kuu aja pärast avavad meiegi rahvaülikoolid jälle oma ukSED noortele!

Tulgu nad küsimustega, mis tõusnud elust enesest.

Kuid tulgu ka ainult need, kellel on küsimusi, kellel on rahutust, mis inimest sunnib tõusma järjest uutele, avaramatele kõrgustikkudele.

Nad ei kahetse oma tulekut. I. RUUS,
Virumaa r.-ülik. juhataja.

Õppetöö

Virumaa Rahvaülikoolis

algab 1. novembril ja kestab 1. maini. Kooli võetakse vastu õpilasi mõlemist soost, kes üle 16 a. vanad. Õpetus tasuta. Õpilased elavad koolis koos õpetajatega ühise perena. Ulespidamine 10—12 kr. kuus. Koolis õpetatakse üld- kui ka eriaineid (emakeel, kirjan-dus, ajalugu, põllumajandus, aiatöö, käsitöö, majapidamine j.n.c. Ulesandmistega ja pärimistega pöörata koolijuhataja poole, aadressil:

Virumaa Rahvaülikool, Kunda.

Üleskutse rahvamängude ja tantsude korjamiseks.

Kuna meie võrdlemisi suurte rahvaluule ta-gavarade juures korjatud rahvamängude ja rahvatantsude aines võrdlemisi vähearvuline, aukline ja järelkorjamisi nõudev, pöördun käesolevaga kõigi E. Nooruse lugejate poole üleskutsega aidata korjata rahvapäraseid män-ge ja veel rahva seas tuntavaid vanu rahva-tantse. Siin juures on pisemadki teated ja katkedki sageli suure tähtsusega aidates sel-gitada ja täjendada seni kogudes leiduvaid puudulikke saadetiisi. Teeb aga üleskirjuta-mine raskusi, nagu see eriti arusaadav rah-vatantsude juures, kus tantsu kirjeldamine ja viisi ülesmärkimine nõuab vastavaid oskusi, siis palun lähendada vastav aadress. Korjamisel soovitan lähutada järgmisist küsimisist:

1. Mida tegid noored vanasti õitse- ja jaa-nitulel (milliseid mängu mängiti, milli-seid tantsu tantsiti jne.)?
2. Milliseid mängu mängiti pühade (jõu-lud, näärid jne.) ajal?
3. Mida tehti pulmadel (kosjadel)?
4. Mida tegid mehed vooride (killavooride) peatudes teel kõrtsides (maadlemine, ki-vitõstmine, vägikaigas jne.)?
5. Kuidas maadeldi (süütsi, rinnutsi, mil-liseid erilisi maadlusvõtteid tarvitati.)?
6. Kas süütsi ja rinnutsi maadlus oli üks ja sama, või olid nad erinevad maad-lusviisiid?
7. Millised mängud (tantsud) olid tarvitusel talgudel ja tööde vaheaegadel (heina-sõnnikuveo, rukkilõikuse jt. talgud)?
8. Kes mängis? Millist pilli? Kus tantsiti?
9. Kas teatakse midagi rääkida vibulask-mise harrastusist (millised vibud, noo-led, kui kaugele lasti, keda tabati jne.)?
10. Milliseid ringmänge tunti?
11. Milliseid pantmänge tunti? Kuidas lu-nastati pante?
12. Milliseid mängu väljaloomise laule või lugemisi kasutati? (Näit. 1. Ütsi,

atsi, liidi läädi, Odra okas, kuke nokas, Kaade kops, mängu mops. 2. Üksi kaks, püksi räksi, Eide annus, kuke kannus, Odra okas, linnu nokas jne.)? Kas ka-sutatakse niisuguseid lugemisi praegu veel?

13. Mida mängitakse praegu (ringmängud, viis, sõnad, tants) jõumängud jne. Kas on samu mängu tarvitatud ka vanasti?

Üleskirjutised palun saata märkustega kel-le käest kuuldu üles kirjutatud (ees- ja pere-konnanimi), kust andmete andja pärit (vald, kihelkond). Kus ta nüüd elab, vanadus jne. Samuti märkida kõik tantsu (mängu) pärit-oluga seotud asjaolud (kelle poolt, mida, mis ajal, kus, mikspärast tantsiti, mängiti)? Peale selle üleskirjutaja enda nimi ja aadress.

Üleskirjutused palun saata: ÜENÜ Keskju-hatus ehk ÜENÜ Tallinna võiml. Insti-tuut. Tallinn, Lossi pl. 4.

Ernst Idla.

* * *

Täiendavalt eelmisele hra E. Idla üleskutsele pööran käesolevaga kõikide „Eesti Noo-ruse lugejate poole palvega aidata täien-dada katkendilisi andmeid E. R. Muuseumis leiduvate ja isiklikult hangitud järgmiste Eestis tuntud ja tantsitud rahvatantsude kohta:

Jooma poiss — tuntud Kuusalu ümbrus-konnas;

Järisküüt — tuntud Saartel ja Muhus;

Kalanrees — Harju-Jaani ümbruses;

Kandali ehk vana Eesti tants — Hal-liste ümbruses;

Kühma tants — Halliste, Kõpu, Saarde ja Paistu ümbruses;

Liksati-lõksati — Halliste ümbruses;

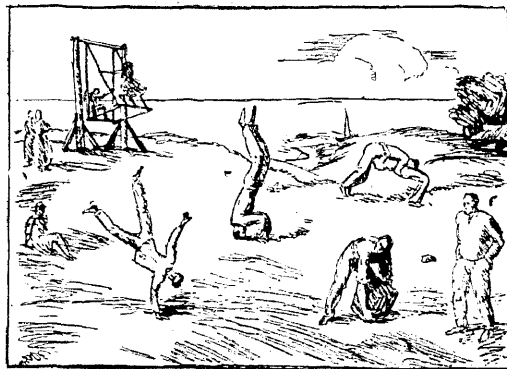
Laaber jahh ehk Ristitants — Hal-liste, Paistu ja Kõpu ümbruses;

Maatants — Kodavere ümbruses;

Mustlane — Kuusalu, Halliste, Saarde, Kõpu, Paistu ümbruses ja fliiu saarel;

Kõrtsi ees. (Peet Areni joon.)

Kiige all. (Peet Areni joon.)

Orja tants — Halliste ja Karksi ümbruses;
 Oppastilla — Harju-Jaani ümbruses;
 Peeru-tants — Halliste ümbruses;
 Pärliin — Harju-Jaani ümbruses;
 Ratta tants (Puuratas) — Väandra ümbruses ja Kihnu saarel;
 Ranna tants — Kuusalu ümbruses;
 Saba tants — Harju-Jaanis, Leesil;
 Soe tants — Sangaste ümbruses;
 Taritti-raia — Kuusalu ümbruses;
 Teiba tants — Halliste ja Karksi ümbruses;
 Vana ranna — Harju-Jaanis ja Kolga rannas;
 Veski tants — Läänemaal, Vihterpalus;
 Väandra polka — Väandra ümbruses;
 Viidikas — Saartel.

Kõiki, kes mainitud r.-tantsude kohta teavad vähemaidki andmeid, viise, samme, laulusõnu, muid tantsudega seotud asjaolusid, päritolu, isikuid, kes neid veel mäletaks, palume sellest teatada ÜENÜ Keskjuhatusesse Tallinna.

U. Tautmi.

P. S. Palutakse ka teisi ajalehti ära trükkida.

NOORSOO TÖÖMAILT

Friedrich Uibopuu †.

Sügisese tormid murravad elujõulisegi puu. Puu, mis sangarina võitnud suureddi tormid, variseb salakavalates hiilides.

Kiirest ja kavalast vaenlasest, haigusest, varisesse vara sõmera sülle noorpõlve sõpru, T.E.K.U. ärijuht Friedrich Uibopuu!

Leinab teda koos ÜENÜ Tallinna Osakonnaga, kelle liikmena lahkuu ÜENÜ-le kaasa tunnud ja toetanud, kogu noorsoolaste pere. Leinab oma aatelist ja võitleva hingega meest, oma rahva poega, isamaalast ja väsimatut tegelast.

Tema elutöö leiab kindlasti loetlemist ja hindamist mujal. Ühineme leinas: ta visadus, ta töömeel jääb meile eeskujuks. A. J.

III kihelkondlik noortepäev lisakus.

Päikseküllasel hilissuve pühapäeval, 27. augustil, oli vaikse Lõuna-Alutaguse pealinna, Isaku tänavatel, ta kooli- ja seltsimajades paifu rahutat tõttamist.

Tööst ja päikesest karastatud külanoorpõlv pidas siin oma traditsioonilist ülekihelkondlist noortepäeva.

Üheteistkümmesse organisatsiooni koondunud nooreid demonstreerisid siin enda oskusi, osavust ja sitkust.

Juba laupäeval saabus autode ja jalgrataste vurades noori piduliseid küll Oonurmest, Tu-

dulinast, Mäetagant ja Kuremäelt. Pühapäeval oli liikumas kogu ümbrus. Ei püsinud tol päeval kodus olla isegi vanempõlv. Võis näha mõndagi kepinajal toetuvat taati-eite huviga pidustuste käiku jälgimas.

Päeva kava mitmekesisuse tõttu oli publikumil lausa tegemine, et kõike pakutavat näha-kuulda.

Algas see juba varahommikul noorte tööde näitusega, milline avati kell 9 hommikul Iisaku põllum. seltsi esimehe Davidovi poolt. Järgnes põllutöökoja abidirektori K. Liidemanni kõne. Avar algkooli hoone oli kuhjatud igasuguste väljapanekutega aiast, põlluft ja kodust. Kirju kangana libises silme eest mõõda see umbes 100 noore töödemonstratsioon. Käsitööd, taimekasvatus, katseasjandus ja palju muud.

Kahju vaid, et näitusel puudusid noorte seltskondlik, enesekasvatulik tegevus ja üli-tähtis ala — kodukaunistamine. Eks kujunda just need alad noortetegevuse selgroo.

Kell 12 päeval kogunesid kõik organisatsioonid lippudega koolimaja juure. Sealtsi min-di rongikäigus seltsimajja, kus toimus päeva pidulik avamine põllutöökoja esindaja hra K. Liidemanni poolt. Oeldi tervitusi.

Avamisele järgnes kõne kõnevõistlus, mis kõigi ootuste kohaselt pidi kujunema päeva naelaks. Ent siin tabas kuulajaskonda ülalatus; üks läinudaastase noortepäeva lau-

MAITSERIKKAD
PILDISTUSED

KUNINGA 1

ATELJEE AVATUD: K. 9-5, PÜHAP. K. 11-2

reaat laskus omas võistluskoones „arveteõien-
damise“ tasapinnale sellega kuulajaskonna pü-
sivust tublisti vähendades. Korraldajail ei
jäänud üle muud, kui võistlus katkestada (ka-
hekümnest ülesantud võistlejast said esineda
vaid neli.) Esimese auhinna vääriliseks tun-
nistati H. Peep, Porskovo maatul. klubist.

Kõieveo- ja käsipalli võistlustel tulid võit-
jaks Porskovo mtk. meeskonnad. Kännivõist-
lusel osasid esimesi auhindu E. Treimann —
Keerust ja E. Krejus — jõugalt. Murdmaa-
jooksu (5 klm.) võitis E. Karask — Terivere
mt. klubist.

Pidustuste lõppakkordina peeti seltsimajas
mitmekesise eeskava- ja tantsuga noorte õh-
Noortepäeva ainelist külge aitas tunduvalt
kindlustada põllutöökoja harudane vastutu-
leku. Koja poolt määratud toetus rahas ja
kirjanduses tõusis üle 200 krooni. Lisaks sel-
lele olid ka noortepäeva kassad võrdlemisi
õnnestunud.

Kuigi seekordset lisaku noortepäeva näi-
selt õnnestunuks pidada võib, ei puudu taas
siiski ka omajagu ebakõlaseid.

ÜENÜ sõprade seisukohalt tuleb kahjatseda
aga ka feravalt hukkamõista korraldajate ühe-
kõlgsust ja vaenulikkust kohapealsete ÜENÜ
osak. vastu, mille tõttu vanem kohapealne
noorte organisatsioon — ÜENÜ Varesmetsa
osakond, pidustustest täiesti kõrvale jääma pi-
di. Polevat küllalt maatulunduslikku funk-
sioneerimist, tegelevat ka muuga?! Kuigi en-
nem ja nüüdki pioneeridena sel alal tähelepanu
äratanud!

Nii jäätigi kohapealsed ÜENÜ osakonnad
— Varesmetsa ja Mäetaguse-Metsküla noor-
tepäeva kutsetest ilma. Protesteerivate häälte
kuuldavale tules saadeti küll kutsed tagant
järele, ent vaevalt mõni nädal enne noorte-
päeva, mis igasuguse võimaluse võttis kor-
ralikkudeks ettevalmistusteks. Varesmetsa
noorpõlv jäigi seetõttu eelkirjeldatud pidus-
tustest täiesti kõrvale, kuna Mäetaguse-Mets-
küla noored, olles ebateadlikud tekkinud olu-
korrast, siiski osaliselt kaasa pidutsesid.

Täis seesmist kibedustunnet jälgisid Va-
resmetsalased pidulikku rongikäiku, kus sil-
matorkavalt puudus nende roheline lootuste
lipp.

Korraldajate ühekõlgsusse kalduv fanatism
on lõhestanud lisaku noorpõlve ühtluse.

Kahju, tõsiselt kahju! K. Karp.

Metskülast.

Metsküla noorte mt. klubi kut-
suti Tudolinna vallas ellu konsulent J. Luha
algatusel 1930. a. sügisel. Klubi juhiks on
õpetaja J. Elken, esimeheks noorpõllumees

Meinhart Timotheus. Juhatusliikmed on veel
Aksel Piir, Arn. Roosiväli, Ella Palm, Marta
Saareväli ja Arved Nõmm. Liikmeid on praegu
kogukas pere. Korraldatud on rida töökoos-
olekuid. Referaate on peetud taime- ja loo-
makasvatusest, külakultuurist, ehitusist ja
nuust. Korraldatud on linnukasvatuse, pi-
manduse ja korvipunumise kursuseid. Klubi
liikneil on katselapid kartuli- juurviljakas-
vatuse ja söödavilja aladel ning väetuskat-
sed, mida juhatab konsulent J. Luha. On esi-
nefud kolmel näitusel. 1931. a. krooniti töö
tulemused I auhinnaga, samuti ka 1932. a.,
kus väljapanekutega esinesid 14 liiget. Tänavu
27. augustil Isaku noortepäeval ja näitusel
esinesid Metsküla noorte klubi nimel 12 noort
ning võitsid hoolsa töö tulemusena väärivate
väljapanekutega 101 palli s. o. kihelkondliku
noortepäeva I koha.

Klubi annab välja omavahelist käsiajakirja
„Maatulundajat“. Töö edeneb, sest klubis va-
litseb töövaim ja tööarmastus. Läbisaamine
vanempõlvega on häa. A. R.

Linda Eindorf †.

In memoriam.

Linda! Miks nii vara helisesid Sulle õhtu
kellad — avanesid igaviku väravad? — Pi-
sarais seisime ümber Sinu lilledesse uppunud
sarga, uskmatuna näis, et Sa enam ei nae-
rata meile, nagu tavaliselt, kui külastasime
Sind. Ka haiguse ajalgi leidsime Sind ikka
naerva ja naljatavana, vaid Sinu ala kõhne-
maks muutuvalt kogust aimasime, kui väga
Sa kannatad. Kust võtsid küll selle tahtejõu,
millega nii rahulikult alistusid kurvale saa-
tusele, — pükkamisi nārbudes päev-päevalt
kurtmata lähenesid surmale. Alistusid naeratu-
sega Kõrgema tahtele — õpetasid meidki
ahistuma — ja me usume, et Sul on nüüd
palju parem.

Palju tänu võlgneb Sulle Narva Maanoorte
Ring, kellele olid esimesi ja töökamaid juha-
tuse liikmeid. Lõpuni võtsid osa ringi elu-
avaldusist, kuni kuri haigus surus Sinu hoo-
pis voodisse. Võime su sõprust ja häatahtlik-
kust tasuda vaid pisaratega ja lilledega, mil-
liseid toome Su kalmule.

Lahkusid, Linda! Sinu mälestus jääb meie
südamesse, Sinu tööind igaveseks meie kes-
kele! Olgu emake maamuld Sinu hell. S. M.

Ida Maasik †.

In memoriam.

Prf. Ida Maasik sündis 25. veebr. 1909. a.
ja lahkus tuberkli pisilasist lööduna 25. aug.
hatuiliige. Esimeste langevate lehtedega lah-
ning oli Mõisaküla noorte mt. klubi ju-
1933. a. Lõpetas Kuremaa karjakaasvatuskooli
kusid Sa, leidsid paremaks vahetada päikse-
külda ja lillelist suve emakese maamullaga.
Kurjad pisikesed pisilased vedasid Su elu-
vankri kõrvale senisest hoogsast elutööst, võt-
sid Su jäädavalt meie hulgast.

Ent noorustööliike, mida sütitasid Sina, jääb
kaua leegitsema meie keskele. Olgu kerge sulle
kodumaa muld. Mäletavad Sind Mõisaküla
maatulundusklubi noored.

A. Roosiväli.

ÜENÜ Argentiina osakonna V aastapäeva peolisi 5. aug. 1933.

Nagu ÜENÜ Keskjuhatusel Argentiinast teatatakse, pühitses ÜENÜ Argentiina osakond 5. augustil k. a. oma viiendamat aastapäeva, mis puhul seal Iavastati A. Mälgu „Vaese mehe utalal.” R. Pöderi juhatusel.

Pidustusest osavõtt oli väga elav ja mõõdukus väga tujuküllaselt ning jättis ka ühingu kassale tugeva lisa.

Ühingul on raamatukogu, milles praegu 72 raamatut, mis aga kõik vananenud. ÜENÜ Keskjuhatus palub kõiki E. N. lugejaid, kel kaastunnet kodumäelt lahkunule, saata toimetuse uuemat eestikeelset kirjandust omapoolse pühendusega, Argentiinasse edasi saatmiseks.

ÜENÜ Argentiina osakonna juhatusse kuuluvad: Otto Meikop — esimees, Mihkel Kõiv — sekretär, Joh. Pettai — laekahoidja, Ed. Suits — varahoidja ja Emma Sõrmus.

Koeraverest.

Põllumajanduspäeva korraldas 17. septembril ÜENÜ Koeravere osakond Koeravere algkooli ruumes ühes kohaliku noorte põllumajanduse näitusega. Näitusel olid esitatud põllusaaduste, taimekaitse, aianduse, mesinduse, iluaianduse ja käsitöö osakonnad. Kõnedega esinesid Virumaa konsulent T. Takjas ja aiandusnõuandja Lossman. Auhinde oli põllutöökojal ja ÜENÜ Keskjuhatuselt. Demonstreeriti silo- ja talviste loomasöödade valmistamist ning taimekaitse vahendite kasutamist. Päev õnnestus kõigiti. Kavatsusel on tuleval aastal päeva korraldada laiemal määral, laiendatud alusel ja kõigi ümbruskonna osakondade osavõtul.

Oma kümneaastast hoogsat tegevust mälestab ja kavatses seda tähtpäeva suurejoonelisemalt pühitseda 1. oktoobril ÜENÜ Palmse osakond Virumaal. Onn kaasa Palmise agaratele noortele!

Uusi ÜENÜ osakondi.

Uusi ÜENÜ osakondi on 1933. a. jooksul kutsutud ellu:

Oru-Linnamäe, Läänemaal (8. 1. 33.) Räägu; Raeküla, Virumaal (15. 1. 33.) Väike-Maarja, Kohtla-Järve, Virumaal (25. 1. 33.) Kohtla-Järve;

Vihterpalu, Harjumaal (5. 2. 33.) Vihterpalu, Sika, Võrumaal (11. 2. 33.) Põlva, Perä; Huuksi, Järvamaal (11. 2. 33.) Koigi, Huuksi; Kulina, Virumaal (19. 3. 33.) Viru-Jakobi, Hellamaa, Muhumaal (25. 3. 33.) Hellamaa, Nõo, Tartumaal (26. 3. 33.) Vastse-Nõo; Truba, Põlseremaal (23. 4. 33.) Vilo, Truba

[algk.; Kihelkonna-Loona, Saaremaal (30. 4. 33.) Kihelkonna, Liiva;

Paluküla, Harjumaal (1. 5. 33.) Lelle; Vao, Virumaal (6. 5. 33.) Kiltsi p.k. 15; Raiküla, Harjumaal (6. 5. 33.) Raiküla; Kokora, Tartumaal (23. 7. 33.) Kokora, Torila; Karula, Valgamaal (30. 7. 33.) Karula, Saare. Ranna-Pungerja, Virumaal (27. 8. 33.) Iisaku, Ranna-Pungerja.

Kasutage hõimupäevaks ÜENÜ kulul ilmund soome näidendit: **Saagu, mis saab!**

E. N. lugejad! Ärge unustage aasta lõpul soovitamast, tutvustamast, tellimast „Eesti Noorust“! Igas numbris jutustusi, artikleid, ülevaateid, uusi rahvamänge ja tantse! Hind aastas 180, pooles aastas 100 senti! Tellida kõigest postiasutustist.

Hõimupäevade korraldamisele 21. ja 22. oktoobril kutsutakse kõiki eesti organisatsioone, koole, asutusi, kaitseväge, kirikuid. Haridusministeeriumi poolt on vastav kutse saadetud kõigile koolidele ja asutistele. Kavvas võiks olla loengud ja võrdlevad ettekanded, laulud, rahvatantsud, soome näidendid, muusika, jumalateenistused. Tallinnas katsetatakse organisatsioonide algatusel korraldada suurem aktus Estoonia kontsertsaalis, kuhu ilmuks ka valitsuse liikmeid. Kõnelema Soomest on palutud dr. Loimaranta. Vastavaid soome-ungari sümfoonilisi helitöid esitaks EMO segakoor.

Samal ajal toimuvad hõimuaktused ka Soomes ja Ungaris.
SAKSAMAALT.

Senine saksa noorsoo-organisatsioonide ajakiri „Das junge Deutschland“ on alates 1. augustist muudetud saksa noorsoojuhi Baldur von Schirachi häälekandjaks.

Rükliliku noorsootöö toetuseks on Saksamaal kõik seni pisima jäänud noorsoo-organisatsioonid teatava pearahaga maksustatud. Pearahaga võetakse 12 penni (umb. 17 senti) igalt liikmelt aastas.

On loodud eriline töölisnoorte organisatsioon, mille juhiks on määratud Heinz Otto. On kinnitatud erimärk, mille poole hammasratta keskel haamer haakristiga.

On loodud „Deutsche Jugendbühne“, mille ülesandeks noorte kunstiliste harrastuste viljelemine näitekunsti alal. Organiseerijaks ja juhtijaks on määratud „Saksa kultuur“ võitlusfrondi asjaajaja Gotthard Urban. Sahnna võitlusfrondi juhina toimib baltlane Alfred Rosenberg.

Preisi, Württembergi ja Baadeni koolides on hitlerlik tervitus sunduslik.

Hinnaalandusi raudteel antakse noorteorganisatsioonide liikmetele kuni 22. aastani. Gruppidele, kongressiliikmetele ja kursuslastele antakse kuni 50% hinnaalandust. Suuremate sõitude puhul antakse erarongile 60 ja 75% hinnaalandusega, kusjuures juhtidele antakse vabapiletid.

Noorte rändkodude ja õõbimiskohtade komisariis on nimetatud K. Rodatz. On kavatsusel rändkodusid 1. oktoobriks ümberkorraldada nii, et nad muutuksid ka kasvatusasutisiks uuele saksa noorusele. Uusi õõbimiskodusid ehitatakse piiriäärsetesse kohtadesse.
ROOTSIST.

Rootsi suurima üleriigiliku noorsooühenduse Svenska Ungdomsringen aastakoosolekut peeti 28. juulil Västerösis. Esitajaid oli üle saja peale selle külalisi Norrast ja Taanist.

Võeti vastu mõningaid ettepanekuid.

Otsustati suuremat tähelepanu pöörata kehakultuuraladele: spordile, võimlemisele. Otsustati asuda põhjamaade sport- ja jõumängude kogumisele ja väljaandmisele.

Otsustati asuda tihedale koostööle rootsi teise suurema noortekoondusega — maanoorte ringidega.

Ühingute juure soovitati asutada vanemate, toetajate liikmete kogusid, kus liikmemaksu alamääraks oleks kolm krooni.

Ühingu esimeheks valiti Gustav Karlsson.

Ühingu noorsoopäevad algasid järgmisel päeval piduliku aktusega. Rahvariites esitajaid oli Västerösi tulnud kogu Rootsist, lõunast ja põhjast. Pidustused õnnestusid hästi.

Rootsi maanoorte ringides ja rootsi küldes on viimasel ajal pööratud suuremat tähelepanu võimlemisele. Kahe aasta jooksul on võimlemisrühmade arv maanoorte ringides kasvanud enam kui kümnekordseks. Praegu töötab ringides ligi 150 võimlemisrühma lähemale 3000 võimlejaga. Võimlemise levitamisele väljaspool kooli aitab suurelt kaasa rootsi võimlemisõpetajate liit ja kogu rootsi õpetajaskond. Võimlemisrühmade esinemised ei puudu ühelgi suuremalt külapeolt.

Samuti on Rootsis levinud lugupidamine rahvatantsudest. „Svenska Ungdomsringen för Bygdekultur“ (Rootsi rahvakunsti arendav noorsooühendus) poolt väljaantud rahvatantsu õpperaamat „Svenska folkdanser“ ilmus käesoleval aastal juba kolmandamas trükkis (6 a. jooksul). Uues täiendatud trükkis leiavad üksikasjaliku kirjelduse 70 tuntavamast rahvatantsu. Lisas üks peatükk seltskondlikele tantsudele, milles leiavad kirjelduse menuett, polkad, valssid jt. seltskondlikud tantsud.

Ümberkallamise ülesanne.

Kaks sõpra omandasid 8 liitrilise pudeli veini. Tekkis vajadus seda jägada, kuid peale omandatud pudeli olid neil veel ainult 5 ja 3 liitrilised nõud.

Kuidas oleks võimalik ümberkallamiste teel veini jägada nii, et kumbki saaks endale 4 liitrit?

Selgituseks olgu öeldud, et ülesanne nõuab seitse ümberkallamist. Kes näitab täpselt kust kuhu?

Vastavalt eelmisele printsibiibile tuleb lahendada ka ülesanne 4 nõuga. Esimene 24 liitriline nõu on täidetud veiniga, mida tuleb jägada kolme sõbra vahel ühetasaselt. Sõprade enda nõud mahutavad esimene 13, teine 11 ja kolmas 5 liitrit.

Nõutakse, et ümberkallamiste teel kolmesse suuremasse nõusse jääks igasse 8 liitrit veini, kuna viie liitriline nõu pääle ümberkallamisi tühjaks jääks. Kui mitu ümberkallamisoperatsiooni ja millises järjekorras tuleb siin läbi viia? Seletused järgmises „Eesti Nooruses“.

Lahendajate vahel loositakse üks „Eesti Nooruse“ aastatellimine ja kolm poole aasta tellimist 1933. aastale.

Vast. ja tegev toimetaja AUG. MEIKOP. Väljaandja: Ülemalise Eesti Noorsoo Ühenduse Keskkohatus. Toimetusliikmed: J. Jaik, Ed. Riisman, „ESTOTRÜKK“, Tallinn, S. Karja 8.

RIIGIHOIUKASSA

EESTI PANGA JUURES

Osakonnad:
Eesti Panga osakondade juures.

Agentuurid:
kõikide postkontorite juures.

Võtab raha hoiule jooksvale ja tähtajalisele arvele 1 kroonist alates.

Maksab hoiumadelt intressi:

jooksvale (tähtajata) arvel 3% aastas

tähtajalisel arvel

6 kuuse tähtajaga 3½% „

1 aastase „ 4% „

HOIUSUMMADE EEST VASTUTAB RIIK

**KAUBANDUS-
TÖÖSTUS-
AKTSIASELTS**

KREENBALT

Järgmiste kodumaa tekstiilvabri-
kute müügikeskkoht ja pealadu:

BALTI PUUVILLA KETRAMISE
JA KUDUMISE VABRIKU A-S.

KREENHOLMI PUUVILLASAA-
DUSTE MANUFAKTUURI O-Ü.

SINDI TEKSTIILVABRIKUTE
ÜHISUS, end. Vöhrmann ja poeg.

EESTI NIIDI VABRIKU ÜHISUS.

**NÕUDKE
KODUMAA
KAUPA!**

Tallinn,
Suur Karja t. 13

Postkast nr. 346
Tel. 425-14

Telegr. aadr.:
„Kreenbalt“
Tallinn